

Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România

Polonus

3
(178)

2011

Jan Paweł II – z okazji beatyfikacji *część I*

Ioan Paul al II-lea – cu prilejul beatificării *I parte*

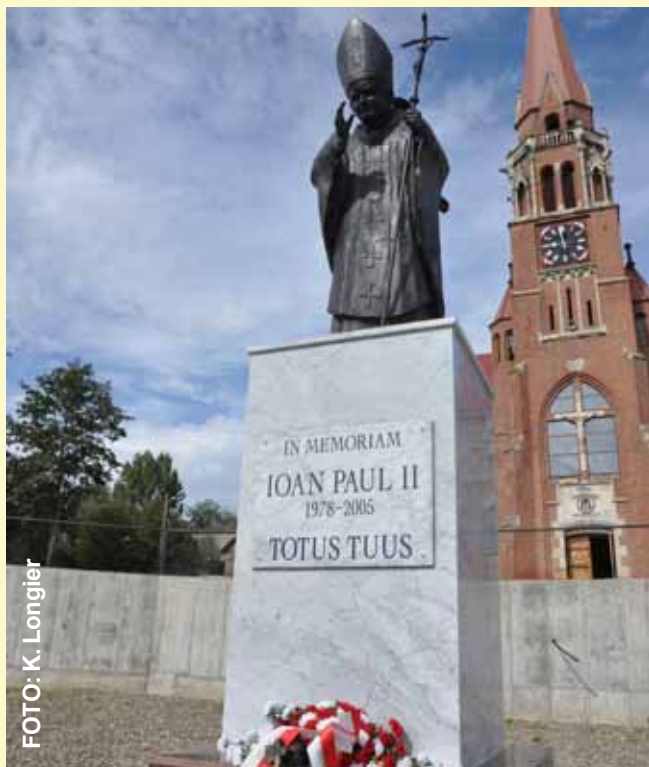

FOTO: K. Longier

Pomnik Jana Pawła II przed Kościołem w Kaczyce
Monumentul lui Ioan Paul al II-lea
din fața bisericii din Cacica

FOTO: K. Longier

Kościół w rodzinnym mieście – Wadowice
Biserica din orașul natal – Wadowice

FOTO: L. Butucea

Grupa bukowińskiej Polonii przed rodzinnym domem Ojca Świętego Jana Pawła II (17.04.2010)
Grupul polonezilor bucovineni în fața casei natale a Sfântului Părinte Ioan Paul al II-lea (17.04.2010)

Tutaj się wszystko zaczęło... narodziny, szkoła i powołanie... Wadowice. Miasto oddalone około 40 km od Krakowa. Przed II wojną światową posiadało blisko 40 tys. mieszkańców. Położone wśród zieleni i lasów na falistym terenie Beskidu Małego. W najbliższym sąsiedztwie są takie miasta jak: od północy Zator, a dalej – Oświęcim, od zachodu – Andrychów, od południa – Maków Podhalański i Jordanów, a od wschodu – Kalwaria Zebrzydowska, w otoczeniu której ciągnie się słynna Droga Męki Pańskiej – Kalwaria Zebrzydowska. Daleko, z Podtatrza ma swoje źródło rzeka Skawa – prawy dopływ Wisły, która przepływa przez Wadowice. Miasto miało Szkołę Powszechną, Liceum Ogólnokształcące, ośrodki kulturalne (kino, szkolny teatr) i liczne zakłady przetwórcze, między innymi drzewne, oczywiście także sklepy różnej branży. Mieszkańcy trwali w tradycjach swoich przodków, zwłaszcza w zakresie głębokiej religijności i patriotyzmu; zapewne mocny wpływ na kształtowanie się osobowości Karola mieli Ojcowie Karmelici w Wadowicach czy Bernardyni w Kalwarii Zebrzydowskiej.

Tutaj, w Wadowicach, 18 maja 1920 r. w rodzinie Wojtyłów urodził się Karol. Gdy miał 9 lat do wieczności odeszła matka, a w niedługim czasie – brat. W domu, w Wadowicach, pozostali tylko z ojcem. Karol obficie czerpał z pobożności swego ojca (często w nocy widywał go klęczącego na modlitwie, jak się klęczy w kościele przez wiele godzin; wspomina Karol: ten przykład mojego Ojca był jakimś pierwszym domowym seminarium).

W maju 1938 r. Karol złożył egzamin dojrzałości oraz wymagane kolokwium przed przyjęciem na Uniwersytet Jagielloński, na wydział filologii polskiej. Studiów nie ukończył, jedynie pierwszy rok, ponieważ 1 września 1939 r. wybuchła II wojna światowa. Z racji przyjęcia na studia Karol z ojcem przenoszą się do Krakowa, na ulicę Tyniecką nr 10, do domu krewnych swojej matki.

Trzeba mocno zaakcentować, że w tych trudnych warunkach okupacji niemieckiej, kiedy Karol pracował jako fizyczny robotnik w Kamieniołomach na Zakrzówku w Krakowie i w Zakładach Chemicznych Solvay – w najwyższej konspiracji, nawet przed swoimi najbliższymi, książe Adam Kardynał Sapięha Metropolita Krakowski otwiera Seminarium Duchowne, umieszczając je w swoim pałacu. Karol w 1942 r. rozpoczął studia, które były kontynuacją Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Cała działalność naukowa była również objęta ścisłą tajnością. I tak rodzi się nowa perspektywa życiowa dla Karola Wojtyły. Alumni seminarium wraz z pogłębianiem zagadnień naukowych ćwiczyli się w ascezie życia chrześcijańskiego. Wcześniej do wieczności

Aici a început totul... nașterea, anii de școală și vocația... Wadowice. Oraș la distanță de aprox. 40 de km. de Cracovia. Înainte de al II-lea război mondial avea aprox. 40 de mii de locuitori. Așezat într-o zonă de verdeață și între păduri pe un teren în valuri în Beskizii Mici. În vecinătate sunt orașe ca: în nord Zator, mai departe – Oświęcim, în vest – Andrychów, în sud – Maków Podhalański și Jordanów, iar în est – Kalwaria Zebrzydowska, în jurul căreia șerpuiește renumitul Drum al Patimilor Domnului – Kalwaria Zebrzydowska. Departe, de sub Tatra, izvorăște râul Skawa – afluentul drept al Vistulei, care curge prin Wadowice. Orașul avea Școală Generală, Liceu de Cultură Generală, centre de cultură (cinematograf, teatru școlar) și numeroase întreprinderi manufacturiere, printre altele de prelucrare a lemnului, bineînțeles și diferite prăvălii. Locuitorii dăinuiau în tradițiile înaintașilor lor, mai ales în ceea ce privește profunđa religiozitate și patriotismul; cu siguranță o puternică influență asupra formării personalității lui Karol au avut-o Călugării Carmeliți din Wadowice sau Bernardinii din Kalwaria Zebrzydowska.

Aici, în Wadowice, la 18 mai 1920, în familia Wojtyła s-a născut Karol. Când avea vârsta de 9 ani, mama a plecat la cele veșnice, iar nu peste mult timp – fratele. Acasă, la Wadowice a rămas doar cu tatăl. Karol adăpându-se din plin din religiozitatea tatălui său (adeseori noaptea îl vedea îngenuncheat pentru rugăciune, așa cum se îngenunchează în biserică timp de mai multe ore; Karol își amintește: acest exemplu al Tatălui meu a fost un fel de prim seminar în familie).

În mai 1938, Karol a dat examenul de maturitate și colocviul obligatoriu înainte de a fi primit la Universitatea Jagiellonă, la facultatea de filologie polonă. N-a terminat studiile, ci doar primul an, căci la 1 septembrie 1939 a izbucnit al II-lea război mondial. Ca urmare a primirii la studii, Karol și tatăl său se mută la Cracovia, pe str. Tyniecka nr. 10, în casa rudelor mamei sale.

Trebuie de subliniat că în aceste condiții grele ale ocupației germane, când Karol a lucrat ca muncitor la Cariera Zakrzówek din Cracovia și la Uzinele Chimice Solvay – în taină chiar și față de cei mai apropiați, prințul cardinal Adam Sapięha – Mitropolitul Cracoviei deschide Seminarul Teologic adăpostit în palatul său. În 1942, Karol începe studiile care erau o continuare a Facultății de Teologie a Universității Jagiellone. Întreaga activitate științifică se desfășura în cel mai strict secret. Și așa se naște o nouă perspectivă de viață pentru Karol Wojtyła. Seminaristii, pe lângă aprofundarea problemelor științifice, făceau exerciții de asceză a vieții creștine. Prea repede a plecat la cele veșnice tatăl lui Karol, Karol Wojtyła

przeniósł się ojciec Karola, Karol Wojtyła (obaj mieli to samo imię); seminarzysta Karol został sierotą. Studiując, wraz z kolegami przebywał w rezydencji księcia Metropolity Sapiehy; profesorowie dochodzili z miejsc swojego zamieszkania, z miasta. Byli to znakomici profesorowie i wielcy humaniści, należy wymienić choćby: ks. Jana Piwowarczyka, rektora, ks. Stanisław Smoleński, ojca duchownego, ks. Kazimierza Kłósaka, wykładowcę filozofii, ks. Karola Kozłowski, w następstwie – rektora, ks. Władysława Wichra, wykładowcę teologii moralnej, ks. Ignacego Różyckiego, wykładał teologię dogmatyczną i wielu innych, którzy kształtowali życie ascetyczne i naukowe w seminarium.

Karol Wojtyła jako pierwszy z siedmiu alumnów tajnego Seminarium otrzymał święcenia kapłańskie dnia 1 listopada 1946 r. z rąk księcia Metropolity Krakowskiego, ponieważ został skierowany na dalsze studia do Rzymu; ceremonie święceń miały miejsce w prywatnej kaplicy Arcybiskupów Krakowskich, przy ul. Franciszkańskiej 3.

II

Mocą Ducha Świętego... *Veni, Creator Spiritus* – modlitwa do Ducha Świętego przy święceniach kapłańskich – ponownie przeniknie wewnątrz ks. Karola Wojtyły, gdy w dniu 28 września 1958 r. zostaje konsekrowany biskupem pomocniczym w Krakowie; był wtedy najmłodszym biskupem w Episkopacie Polskim (miał zaledwie 38 lat).

Po śmierci ks. Arcybiskupa Eugeniusza Baziaka, w dniu 30 grudnia 1963 r. bp Karol Wojtyła otrzymuje nominację na Arcybiskupa Metropolity Krakowskiego, a w maju 1967 r. – zostaje przyjęty do Kolegium Kardynałów Świętego Kościoła Rzymskiego. Odtąd zakres pracy duszpasterskiej i odpowiedzialności staje się jeszcze większy. Mimo tego Karol Kardynał Wojtyła nie zaprzestał pracy naukowej, głównie w zakresie etyki i teologii moralnej, realizując coraz mocniej swoje kapłaństwo.

Gdy papież Jan XXIII zwołał Sobór Watykański II, Kardynał Karol Wojtyła aktywnie uczestniczył w obradach soborowych, począwszy od jego rozpoczęcia, aż do uwieńczenia opracowanymi dokumentami (1962-1965).

Nie do odczytania są Plany Boże... W czerwcu 1963 r. do Pana odszedł papież dobroci Jan XXIII. Na tron papieski wstępuje wybrany w Conclave papież Paweł VI. Gdy i jego Pan powołał do siebie po 15 latach pontyfikatu (1963-1978), do służby Kościołowi Powszechnemu został zawezwany papież Jan Paweł I, którego pontyfikat zamknął się w 33 dniach! Nastąpił nagły zgon ku powszechnemu zaskoczeniu. Po ceremoniach pogrzebowych papieża Jana Pawła I zostało zwołane Conclave na 14 października 1978 r. Poruszenie wśród ludzi ogromne – raz z powodu nagej śmierci papieża Jana Pawła I, a po drugie – kto zostanie jego następcą? Mieszkańcy Rzymu tłumnie zbierają się na placu Świętego Piotra w oczekiwaniu na „Biały dym” na dachu Kaplicy

(ambii aveau același nume); seminaristul Karol a rămas orfan. Studiind, împreună cu colegii venea la reședința prințului Mitropolit Sapieha, profesorii ajungeau aici din oraș. Aceștia erau remarcabili profesori și mari umaniști, se cuvinea a fi enumerați măcar: pr. Jan Piwowarczyk, rector, pr. Stanisław Smoleński, părinte spiritual, pr. Kazimierz Kłósak, profesor de filosofie, pr. Karol Kozłowski, următorul rector, pr. Władysław Wicher – profesor de teologie morală, pr. Ignacy Różycki – profesor de teologie dogmatică și mulți alții care educau în spiritul vieții ascetice și al științei.

Karol Wojtyła, ca primul din cei șapte seminarști ai Seminarului clandestin, a fost sfințit preot în ziua de 1 noiembrie 1946 de către prințul Mitropolit al Cracoviei, căci urma să își continue studiile la Roma; ceremonia a avut loc în capela particulară a Arhiepiscopilor Cracoviei de pe str. Franciszkańska nr. 3.

II

Prin puterea Duhului Sfânt... *Veni Creator Spiritus* – rugăciunea către Duhul Sfânt din timpul sfințirii ca preot – va cuprinde întreaga ființă a pr. Karol Wojtyła când, în ziua de 28 septembrie 1958, este consacrat ca episcop auxiliar în Cracovia; pe atunci era cel mai tânăr episcop din Episcopatul Polonez (avea abia 38 de ani).

După moartea pr. Arhiepiscop Eugeniusz Baziak, în ziua de 30 decembrie 1963 episcopul Karol Wojtyła este numit Arhiepiscop Mitropolit al Cracoviei, iar în luna mai a anului 1967 este primit în Colegiul Cardinalilor Sfintei Biserici Romane. De acum, sfera activității pastorale și a responsabilității devine mai mare. În ciuda acestui fapt, Cardinalul Karol Wojtyła nu întrerupe activitatea științifică, mai ales în domeniul eticii și teologiei morale, consolidându-și sacerdoțiul său.

Când Papa Ioan al XXIII-lea a convocat Soborul Vatican II, Cardinalul Karol Wojtyła a participat activ la dezbaterile soborului, de la începutul acestuia și până la redactarea documentelor (1962-1965).

Necunoscute sunt Planurile lui Dumnezeu... În iunie 1963 a plecat la Domnul papa bunătății Ioan al XXIII-lea. Pe scaunul papal urmează papa Paul al VI-lea ales de Conclav. După 15 ani de pontificat (1963-1978) când Domnul l-a chemat la el, în slujba Bisericii Universale a fost chemat Ioan Paul I, al cărui pontificat s-a încheiat în 33 de zile! A urmat o moarte subită spre surprinderea generală. După ceremoniile de înmormântare ale papei Ioan Paul I a fost convocat Conclavul pentru ziua de 14 octombrie 1978. Emoții uriașe în rândul oamenilor – în primul rând din cauza morții subite a papei Ioan Paul I, iar în al doilea rând – cine va fi urmașul lui? Locuitorii Romei se adună în număr mare în Piața Sfântul Petru în

Sykstyńskiej – znak, że Kolegium Kardynałów mocą Ducha Świętego dokonało wyboru nowego papieża!

Poniedziałek, 16 października 1978 r., godzina 18.18 – na placu Świętego Piotra zabrzmiał potężny okrzyk tłumu – „Jest biały dym!” – mamy nowego Papieża! Po chwili kardynał Felici ogłasza radosną wiadomość: „Annuntio vobis gaudium magnum: Habemus papam! Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem Wojtyła!” Nie sposób opisać eksplozji radości wśród zgromadzonych przed Bazyliką Święto Piotra! Dalsze chwile oczekiwania przyniosły informacje, że papieżem jest Polak, i że przybrał sobie imię Jan Paweł II. A gdy przemówił do zebranych w języku włoskim – z wielkim aplauzem, radością i uniesieniem Rzymianie przyjęli nowego Papieża jako swojego! Od pierwszych chwil Jan Paweł II zdobył sobie serca obecnych na placu Święto Piotra. Do ich serc przemówiła miłość... i przemawiać będzie do ludów i narodów przez cały długi, utrudzony swój pontyfikat!

Jeszcze mocniej potwierdza swoją postawę miłości wobec człowieka podczas Mszy św. inauguracyjnej „posługi Piotrowej” 22 października 1978 r., gdy w homilii przywołał pytanie Jezusa postawione Apostołowi: „„Miłujesz Mnie?”« Dlatego – mówił dalej Papież – powtarzamy słowa świętego Pawła: »Miłość Chrystusowa przynagla nas« (2 Kor 5), gdyż chcemy, by nasza posługa od samego początku była posługą miłości, i to we wszystkich sposobach, w jakich ona się będzie objawiać i wypowiadać”. (...) „Pozwólcie Nam również, bracia i ukochane dzieci, którzy nas słuchacie, że z nie dającej się wymazać miłości dla ziemi rodzinnej, dołączymy osobne i szczegółowe pozdrowienia tak dla wszystkich współobywateli naszej Polski »zawsze wiernej«, jak i dla biskupów, kapłanów i wiernych Kościoła krakowskiego: w tym pozdrowieniu wspomnienia i uczucia, tęsknota i nadzieja splatają się nierozłącznie. W tej właśnie godzinie, ciężkiej i pełnej bojaźni, musimy z synowskim oddaniem zwrócić myśl ku Maryi Dziewicy, która w tajemnicy Chrystusa zawsze żyje i działa jako Matka, i musimy powtórzyć te słowa: Totus Tubus – Cały Twój”. Jak mocne uzasadnienie i jakiej siły ducha nabierają słowa także wypowiedziane do zebranych na placu Świętego Piotra: „Non abbiate paura – Nie lękajcie się otworzyć drzwi Chrystusowi!” Obrane imię: Jan Paweł II – jedynie potwierdza, że pragnie kierować Kościołem w duchu swych wielkich poprzedników Jana XXIII, Pawła VI, Jana Pawła I, przede wszystkim w duchu Ewangelii i wierności Chrystusowi. Z mocą ducha wypowie Kardynał Stefan Wyszyński słowa: „Wierzmy także, że wybór Polaka na papieża – jest to dzieło modlitwy całego Narodu Polskiego, który otrzymuje nagrodę swej wierności Bogu i żywej religijności”.

*ks. Tadeusz Pater sdb – Przemyśl
(część 2 w następnym numerze)*

așteptarea „Fumului alb” de pe acoperișul Capelei Sixtine – semn că prin puterea Duhului Sfânt, Colegiul Cardinalilor a ales noul papă!

Luni, 16 octombrie 1978, ora 18,18 – în Piața Sfântul Petru a răsunat un puternic strigăt al mulțimii – „Iese fum alb” – avem un nou Papă! După o clipă, cardinalul Felici a anunțat marea bucurie: „Annuntio vobis gaudium magnum: Habemus papam! Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem Wojtyła!”. Nu poate fi descrisă explozia de bucurie printre cei adunați în fața Bazilicii Sfântul Petru! Următoarele clipe de așteptare au adus vestea că papa este polonez și că a luat numele de Ioan Paul al II-lea. Iar când a vorbit celor prezenți în limba italiană – cu vii aplauze, bucurie și entuziasm romanii l-au primit pe Papă ca pe unul de al lor! Din primele clipe Ioan Paul al II-lea a cucerit inimile celor prezenți în Piața Sfântul Petru. Inimilor lor le-a vorbit iubirea... și va vorbi neamurilor și popoarelor pe tot parcursul lungului și obositorului său pontificat!

A confirmat cu mai multă tărie atitudinea sa de iubire față de oameni în timpul Sf. Liturghii de inaugurare „a ministeriului petrin” în ziua de 22 octombrie 1978 când, în omilie, a făcut apel la întrebarea lui Isus adresată Apostolului: „Mă iubești? De aceea – a spus în continuare Papa – repetăm cuvintele Sfântului Paul: «Iubirea lui Cristos ne constrânge» (2 Cor, 5), căci vrem ca lucrarea noastră, de la bun început, să fie o slujire a iubirii și asta în toate modurile în care ea se va manifesta și enunța” (...) „De asemenea, permiteți-ne, fraților și dragi copii care ne ascultați, ca din iubirea pentru pământul natal ce nu poate fi ștearsă, să adăugăm urări separate tuturor concetățenilor Poloniei noastre «veșnic credincioase» ca și tuturor episcopilor, preoților și credincioșilor Bisericii cracoviene: în această urare se împletesc inseparabil amintirile și simțămintele, nostalgia și speranța. În acest moment greu și plin de teamă, trebuie cu devotament filial să ne îndreptăm gândul către Fecioara Maria care în misterul lui Cristos, trăiește și face ca Mamă și trebuie să repetăm aceste cuvinte: Totus Tuus – Tot al Tău”. Ce solidă fundamentare și ce forță a spiritului capătă și cuvintele adresate celor prezenți în Piața Sfântul Petru: „Non abbiate paura – nu vă temeți să deschideți ușa lui Cristos!” Chiar numele ales de Ioan Paul al II-lea atestă că dorește să conducă Biserica în spiritul marilor săi înaintași Ioan al XXIII-lea, Paul al VI-lea, Ioan Paul I, dar mai ales în spiritul Evangheliei și al fidelității față de Cristos. Cu puterea duhului, Cardinalul Stefan Wyszyński va rosti cuvintele: „De asemenea, credem că alegerea unui polonez ca papă – este opera rugăciunii întregului Popor Polonez care primește răsplata credinței în Dumnezeu și a unei vii religiozități”.

*Trad. St. Iachimovschi
(partea a II-a în numărul următor)*

KWIECIEŃ

- 1 IV** – 115. rocznica urodzin **Poli Gojawiczyńskiej** (1896-1963), powieściopisarki;
- 3 IV** – 115. rocznica urodzin **Józefa Czapkiego** (1896-1993), prozaika, krytyka, malarza; 125. rocznica urodzin **Władysława Tatarkiewicza** (1886-1980), filozofa i estetyka, historyka filozofii i sztuki;
- 5 IV** – 70. rocznica śmierci **Franciszka Kleeberga** (1888-1941), generała, dowódcy Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie”, która pod Kockiem stoczyła ostatnią bitwę kampanii wrześniowej;
- 6 IV** – 50. rocznica śmierci **Stefanii Zahorskiej** (1889-1961), pisarki i historyka sztuki; 110. rocznica urodzin **Mariana Hemara** (1901-1972), pisarza, satyryka i autora tekstów piosenek;
- 8 IV** – 70. rocznica śmierci **Mariusza Zaruskiego** (1867-1941), generała, pisarza, pedagoga, żeglarza i taternika;
- 9 IV** – 75. rocznica urodzin **Jerzego Maksymiuka** (1936), dyrygenta, kompozytora, pianisty;
- 11 IV** – 240. rocznica urodzin **Samuela Bogumila Linde** (1771-1847), językoznawcy, leksykografa, pedagoga, twórcy Słownika języka polskiego;
- 13 IV** – 40. rocznica śmierci **Józefa Krzeptowskiego** (1904-1971), uczestnika ruchu oporu w czasie II wojny światowej, przewodnika i ratownika górskiego, „króla kurierów tatrzańskich”;
- 14 IV** – 95. rocznica urodzin **Wojciecha Żukrowskiego** (1916-2000), prozaika, poety, dziennikarza;
- 15 IV** – 140. rocznica urodzin **Jana Stena** (1871-1913), chemika, pisarza, krytyka literackiego, poety, nowelisty, tłumacza;
- 16 IV** – 80. rocznica urodzin **Zofii Kurzowej** (1931-2003), językoznawcy, badaczki słowotwórstwa polskiego i polszczyzny kresowej;
- 19 IV** – 90. rocznica śmierci **Tadeusza Rittnera** (1873-1921), pisarza, krytyka teatralnego, jednego z twórców nowoczesnej komedii polskiej;
- 23 IV** – 150. rocznica urodzin **Stanisława Lentza** (1861-1920), malarza, rysownika, karykaturzysty, ucznia Jana Matejki;
- 24 IV** – 125. rocznica urodzin **Juliusza Kleimera** (1886-1957), historyka i teoretyka literatury, edytora;
- 28 IV** – 120. rocznica urodzin **Wacława Lednickiego** (1891-1976), językoznawcy, slawisty, historyka literatury;
- 30 IV** – 100. rocznica śmierci **Stanisława Brzozowskiego** (1878-1911), filozofa, pisarza, publicysty, krytyka literackiego, twórcy tzw. filozofii pracy.

APRILIE

- 1 IV** – 115 ani de la nașterea **Polei Gojawiczyńska** (1896-1963), romancieră;
- 3 IV** – 115 ani de la nașterea lui **Józef Czapki** (1896-1993), prozator, critic, pictor; 125 de ani de la nașterea lui **Władysław Tatarkiewicz** (1886-1980), filosof și estetician, istoric al filosofiei și de artă;
- 5 IV** – 75 de ani de la moartea lui **Franciszek Kleeberg** (1888-1941), general, comandant al Grupului Operativ Independent „Polesie” care a dat ultima bătălie a campaniei din septembrie, la Kock;
- 6 IV** – 50 de ani de la moartea **Stefaniei Zahorska** (1889-1961), scriitoare și istoric de artă; 110 ani de la nașterea lui **Marian Hemara** (1901-1972), scriitor, satiric și textier;
- 8 IV** – 70 de ani de la moartea lui **Mariusz Zaruski** (1867-1941), general, scriitor, pedagog, navigator și alpinist;
- 9 IV** – 75 de ani de la nașterea lui **Jerzy Maksymiuk** (1936), dirijor, compozitor, pianist;
- 11 IV** – 240 de ani de la nașterea lui **Samuel Bogumil Linde** (1771-1847), lingvist, lexicograf, pedagog, creator al Dicționarului limbii polone;
- 13 IV** – 40 de ani de la moartea lui **Józef Krzeptowski** (1904-1971), participant la mișcarea de rezistență din timpul celui de al II-lea război mondial, ghid și salvamontist, „rege al curierilor din Munții Tatra”;
- 14 IV** – 95 de ani de la nașterea lui **Wojciech Żukrowski** (1916-2000), prozator, poet, jurnalist;
- 15 IV** – 140 de ani de la nașterea lui **Jan Sten** (1871-1971), chimist, scriitor, critic literar, poet, nuvelist, traducător;
- 16 IV** – 80 de ani de la nașterea **Zofiei Kurzowa** (1931-2003), lingvist, cercetătoare a morfologiei limbii polone și a limbii polone din zonele limitrofe;
- 19 IV** – 90 de ani de la moartea lui **Tadeusz Rittner** (1873-1921), scriitor, critic de teatru, unul din creatorii comediei poloneze moderne;
- 23 IV** – 150 de ani de la nașterea lui **Stanisław Lentz** (1861-1920), pictor, desenator, caricaturist, elev al lui Jan Matejko;
- 24 IV** – 125 de ani de la nașterea lui **Juliusz Kleimer** (1886-1957), istoric și teoretician literar, editor;
- 28 IV** – 120 de ani de la nașterea lui **Wacław Lednicki** (1891-1976), lingvist, slavist, istoric literar;
- 30 IV** – 100 de ani de la moartea lui **Stanisław Brzozowski** (1878-1911), filosof, scriitor, publicist, critic literar, creator al așa numitei filosofii a muncii.

Marzec

03.<05. – **Czerniowce:** Prof. dr Alfred Halban zawiadomił wydział bukowińskiego Koła Polskiego, iż nie zamierza ubiegać się o mandat posła do bukowińskiego Sejmu Krajowego. Wiadomość tę przyjęto z żalem i jednogłośnie postanowiono „wyrazić p. dr. Halbanowi gorące uznanie i głęboką wdzięczność za długoletnią działalność, a zarazem prosić p. dr. Halbana, by i nadal popierał Polonię bukowińską swoją radą i swoimi wpływami”.

03.05. – **Czerniowce,** sala Domu Polskiego: Odbyło się XIII. zwyczajne walne zgromadzenie członków Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Bank Polski). Sprawozdanie przedstawione przez członka rady nadzorczej Teofila Wróbla i dyskusja wykazały stały rozwój instytucji i usług, w tym dla rzemieślników i rolników. W roku sprawozdawczym Bank Polski posiadał 1409 członków z udziałami wynoszącymi 71654,36 k, 12500 k funduszu rezerwowego, 454711,04 k wkładek oszczędnościowych oraz 551713,02 k udzielonych pożyczek. Do rady nadzorczej wybrano Jana Świtka, Jana Brzechffę i Mikołaja Zajączkowskiego. Zastępcą dyrektora mianowano dr. Wojciecha Trompeteura.

03.05. – **Bojan:** Odbył się wiec polski z udziałem dr. Stanisława Kwiatkowskiego, Antoniego Kamińskiego z Czerniowiec, wielce zasłużonego dla Kościoła i Polski ks. kan. Jakuba Cwynarskiego oraz mieszkańców z Bojana, Gogulina, Lehuczen, Nowosielicy, Rarańczy, Toporowiec. Omawiano ciężką sytuację polskich rzemieślników i rolników wskutek niedbalstwa rządu krajowego, niedawne wybory do sejmu krajowego. Zgromadzeni uskarżali się na brak zainteresowania Rządu Krajowego i Rady Kultury Krajowej rzemiosłem, rolnictwem i oświatą Polaków. Franciszek Ingot z Lehuczen zaproponował dr. St. Kwiatkowskiego i dr. St. Głębińskiego jako kandydatów na ludowych posłów, co zostało owacyjnie przyjęte.

03.05. – **Sadogóra,** dom rejenta Kuźniarskiego: Wiec Polaków z Starej Żuczki, Rogożny (Rohozny), Czerniawki, Szerowiec i Sadogóry z udziałem dr. Stanisława Kwiatkowskiego i Antoniego Kamińskiego, którzy pięknie przemawiali poruszając bolesne sprawy rolników i rzemieślników polskich. O szachrajstwach komisarzy konspiracyjnych mówił Stabiński ze Starej Żuczki, o potrzebie szkoły polskiej w Czerniawce mówił Władysław Łęczyński, o sprawie szkoły w Górnych Szerowcach Jan Mesuna.

03.06. – **Czerniowce:** Odbyło się poufne posiedzenie wydziału Koła Polskiego w sprawie wyborów gminnych i dalszej taktyki odnośnie Rady Miejskiej.

Martie

03.<05. – **Cernăuți:** Prof. dr. Alfred Halban a anunțat conducerea Cercului Polonez bucovinean că nu intenționează să candideze pentru mandatul de deputat în Seimul bucovinean al Țării. Această știre a fost primită cu tristețe și, în unanimitate, s-a decis „să se exprime doctorului Halban caldă apreciere și profunză recunoștință pentru îndelungată activitate și, totodată, să-l roage să sprijine comunitatea poloneză bucovineană cu sfatul său și influențele sale”.

03.05. – **Cernăuți,** sala Casei Polone: A avut loc a XIII-a adunare ordinară generală a membrilor Societății Polone de Împrumut și Economii din Bucovina (Banca Polonă). Darea de seamă prezentată de membrul consiliului de administrație Teofil Wróbel și discuțiile au evidențiat dezvoltarea continuă a instituției și serviciilor, între acestea pentru meseriași și agricultori. În anul prezentat Banca Polonă avea 1409 membri cu participări de 71654,36 c., 12500 c. fond de rezervă, 454711,04 c. fonduri de economii și 551713,02 c. acordare de împrumuturi. În consiliul de administrație au fost aleși Jan Świtek, Jan Brzechffa și Mikołaj Zajączkowski. Director adjunct a fost numit Wojciech Trompeteur.

03.05. – **Boian:** A avut loc o reuniune poloneză cu participarea dr. Stanisław Kwiatkowski, Antoni Kamiński din Cernăuți, pr. canonic Jakub Cwynarski cu merite deosebite în slujba Bisericii și Poloniei și a locuitorilor din Boian, Gogulin, Lehuceni, Noua Suliță, Rarancea, Toporăuți. S-a discutat despre situația grea a meseriașilor și agricultorilor polonezi ca urmare a lipsei de grijă a guvernului țării, despre apropiatele alegeri pentru seimul țării. Cei prezenți s-au plâns de dezinteresul Guvernului Țării și al Consiliului de Cultură față de meșteșuguri, agricultură și învățământul polonezilor. Franciszek Ingot din Lehuceni i-a propus pe dr. St. Kwiatkowski și dr. St. Głębiński ca și candidați de deputați populari, propunere primită cu ovații.

03.05. – **Sadagura,** casa notarului Kuźniarski: Reuniunea polonezilor din Jucica Veche, Rohozna, Cerneanca, Sărăuți și Sadagura cu participarea dr. Stanisław Kwiatkowski și Antoni Kamiński care au vorbit frumos abordând problemele dureroase ale agricultorilor și meseriașilor polonezi. Despre înșelătoriile comisariilor cu evidența a vorbit Stabiński din Jucica Veche, despre necesitatea școlii polone în Cernăuți a vorbit Władysław Łęczyński, despre problema școlii din Sărăuții de Sus Jan Mesuna.

03.06. – **Cernăuți:** A avut loc ședința confidențială a conducerii Cercului Polonez în problema alegerilor comunale și viitoarei tactici privind Consiliul Orășenesc.

03.09. – Czerniowce: Zgromadzenie ok. 200 wyborców polskich w związku z niewybraniem dr. St. Kwiatkowskiego do Rady Miasta, wskutek rozłamu wprowadzonego przez Tadeusza Habdank Kossowskiego. Zgromadzeni uchwalili 6 rezolucji, w których wyrazili uznanie dla dotychczasowej pracy społecznej i publicznej dr. Kwiatkowskiego oraz dr. Głębińskiego i zaproponowali Kołu Polskiemu wystawienie ich jako ludowych kandydatów na posłów do Sejmu bukowińskiego, zaprotestowali przeciwko działaniom pozbawiającym Polaków jednego mandatu w Radzie Miejskiej, wezwali Koło Polskie do skutecznego zmiany ordynacji wyborczej samorządowej w kierunku oparcia jej na katastrze narodowym, zaapelowali do radnych polskich, aby na znak solidarności nie przyjęli mandatów i nie zasiedli w Radzie Miejskiej.

03.11. – Czerniowce, Dom Polski: Odbył się drugi sejm semestralny Towarzystwa Akademickiego „Lechia”. Posiedzenie zagał dotychczasowy prezes Fanciszek Rużyłowicz, który nakreślił warunki rozwoju Towarzystwa od chwili powstania i zdał sprawę z dotychczasowej działalności, która sprawiła, że początkowa niechęć społeczeństwa zmieniła się w przychylność. Wybrano nowe przydzium.

03.12. – Czerniowce, sala Domu Polskiego: Odbył się uroczysty obchód rocznicy powstania styczniowego urządzony staraniem młodzieży. Na program złożyły się: odczyt, występ chóru, deklamacje, amatorskie przedstawienie Ary Jawicza pt. „Dla Ojczyzny” osnute na tle powstania styczniowego.

03.12. – Głębocka, Czytelnia TSL: Odbył się wiec przedwyborczy rodaków z Bainiec, Bahrynowiec, Głębockiej, Rudy i innych miejscowości. Dr Stanisław Kwiatkowski przedłożył program pracy przyszłych posłów ludowych w bukowińskim Sejmie Krajowym. Zgromadzeni z uznaniem przyjęli program i zapowiedzieli poparcie dla dr. Głębińskiego i dr. Kwiatkowskiego podczas wyborów i opowiedzieli się przeciw socjalistycznej propagandzie wyborczej.

03.12. – Kaczyka: Polscy nauczyciele zwołali rodaków, którzy zgromadzili się w wielkiej liczbie i uchwalili prośbę do Koła Polskiego, aby ogłosiło ministra dr. Stanisława Głębińskiego i dr. Stanisława Kwiatkowskiego kandydatami ludowymi do Sejmu bukowińskiego. Ponadto zaprosili dr. Kwiatkowskiego do Kaczyki. O wiecu poinformował bezimienny autor w kilku zdaniach korespondencji pt. „Kaczyka, 14 marca”, która została wydrukowana w rubryce Listy z kraju 22. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 16 marca.

03.12. – Kocmań: Wydział Czytelni Polskiej TSL uchwalił powołać do życia miejscowe Koło TSL, które miało rozszerzyć swoją działalność na wszystkie Czytelnie Polskie TSL całego powiatu.

03.12. – Suczawa, Dom Polski: Odbył się wiec przedwyborczy Polaków z całego powiatu. Dr Stanisław

(dalszy ciąg na str. 17)

03.09. – Cernăuți: Adunarea a aprox. 200 de alegători polonezi ca urmare a nealegerii dr. St. Kwiatkowski în Consiliul Orașului datorită scindării provocate de Tadeusz Habdank Kossowski. Cei prezenți au adoptat 6 rezoluții în care și-au exprimat aprecierea activității sociale și publice de până acum a dr. Kwiatkowski și a dr. Głębiński și au propus Cercului Polonez prezentarea lor ca și candidați populari de deputați în Seimul bucovinean, au protestat împotriva acțiunilor de privare a polonezilor de un mandat în Consiliul Orășenesc, au apelat la Cercul Polonez ca să realizeze ordonanța electorală autoadministrativă în baza cadastrului național, au apelat la consilierii polonezi ca, în semn de solidaritate, să nu primească mandatele și să nu își ocupe locul în Consiliul Orășenesc.

03.11. – Cernăuți, Casa Polonă: A avut loc a 2-a dietă semestrială a Societății Academice „Lechia”. Ședința a deschis-o președintele de până acum Franciszek Rużyłowicz care a trasat condițiile dezvoltării Societății de la înființare și a prezentat activitatea de până acum care a făcut ca reținerea inițială a comunității să se schimbe într-o atitudine favorabilă. A fost ales noul prezidiu.

03.12. – Cernăuți, sala Casei Polone: A avut loc sărbătorirea festivă a insurecției din ianuarie organizată prin strădania tinerilor. Programul a fost alcătuit din: conferință, evoluția corului, recitări, spectacolul de amatori intitulat „Pentru Patrie” de Ara Jawicz pe fondul insurecției din ianuarie.

03.12. – Adâncata, Societatea de Lectură a SȘP: A avut loc reuniunea preelectorală a compatrioților din Bainet, Bahrinești, Adâncata, Ruda și alte localități. Dr. Stanisław Kwiatkowski a prezentat programul de activitate al viitorilor deputați populari în Seimul Țării din Bucovina. Cei prezenți au apreciat programul și și-au declarat sprijinul pentru dr. Głębiński și dr. Kwiatkowski în timpul alegerilor și s-au declarat împotriva propagandei electorale socialiste.

03.12. – Cacica: Cadrele didactice poloneze au convocat compatrioții care s-au adunat în număr mare și au votat cererea către Cercul Polonez de a anunța ministrul că dr. Stanisław Głębiński și Stanisław Kwiatkowski sunt candidații populari pentru Seimul bucovinean. Apoi l-au invitat pe dr. Kwiatkowski la Cacica. Despre reuniune a informat un autor anonim în câteva fraze ale corespondenței intitulate „Cacica, 14 martie” care a fost tipărită în rubrica Scrisori din țară în nr. 22 al „Gazetei Polone” de joi 16 martie.

03.12. – Cozmeni: Conducerea Societății Polone de Lectură a SȘP a decis să înființeze în localitate Cercul SȘP care avea să-și extindă activitatea în întreg ținutul.

03.12. – Suceava, Casa Polonă: a avut loc reuniunea preelectorală a polonezilor din tot ținutul. Dr. Stanisław

(continuare în pag. 17)

INNA POLSKA

Spotkania ze sztuką na Pleszy

*Żyję w innej Polsce
W Krainie bukowych lasów
Gdzie kobiety zbierają owsiane kłosy
Licząc Ave Maria na snop
„Inna Polska”, Bolek Majerik*

Rumuńską Bukowinę „można przejść wzdłuż i wszerz, wszędzie napotykać na polskie ślady” – tak oto pisze dr Mieczysław Orłowicz w swoim „Przewodniku po Europie”. To fakt, albowiem na przykład mieszkańcy Pleszy do dzisiaj zachowali język i wiarę naszych przodków. Wielu z nich nigdy nie było w Polsce, lecz nie tylko podtrzymują mowę polską, wiarę i wartości chrześcijańskie, ale przede wszystkim żyją nimi na co dzień. Życie tu „płynie” spokojnie, a dzieci uczą się języka polskiego – łączy ich silna więź z Polską, o czym można się przekonać przebywając z nimi. Te piękne słowa, które padają z ust mieszkańców zapamięta każdy (Ojczyzna – tam, gdzie moje korzenie, Ojczyzna to Polska).

Wystawa w Sighișoara podczas Festiwalu PROETNICA – sierpień 2006

Expoziție la festivalul PROETNICA – Sighișoara, august 2006

Plesza – mała wioska w Rumunii, na zboczach góry o tej samej nazwie powstała w 1835 r. jako druga osada polskich górali czadeckich. To wyjątkowe jej położenie na górcie budzi zainteresowanie wielu podróżników. Sama nazwa pochodzi od nazwiska Plesza – wiadomo też, że funkcjonują inne: „my tak mówili – i plesza, i piesza i tak zostało Plesza”. Wioska ma też swojego artystę – Bolka Majerika – rzeźbiarza, wielokrotnie nagradzanego za swe przepiękne prace. Jest również autorem czterech tomików wierszy: „Wcielenie słowa” (1997), „Pomię-

O ALTĂ POLONIE

Întâlnire cu arta la Pleșa

**Rzeźba na Skale Jastrzębiej – Plesza
Sculptură pe Stâncă Uliului – Pleșa**

Bucovina românească „poți să o străbați în lung și în lat, peste tot întâlnești urme poloneze” – așa scrie dr. Mieczysław Orłowicz w „Ghidul prin Europa”. E adevărat că, de ex., locuitorii Pleșei au păstrat până astăzi limba și credința înaintașilor. Mulți dintre ei nu au fost niciodată în Polonia, dar nu doar mențin limba polonă, credința și valorile creștine, ci mai ales trăiesc cu ele în fiecare zi. Viața „curge” aici liniștit, iar copiii învață limba

**Wystawa w Muzeum Ziemi Przemyskiej – listopad 2010
Expoziție la Muzeul Ținutului Przemysli – noiembrie 2010**

dzy bogów, drzewa i ludzi” (2002), „Kim ja jestem” (2003) i „Śpiew wilka” (2009). Bolka poznałam przy okazji spotkania zorganizowanego dla moich uczniów języka polskiego przez Związek Polaków w Rumunii i Bolka, u którego uczą się oni sztuki rzeźbienia w drewnie. Ktoś kiedyś powiedział o Bolku Majeriku, że to taki „nieoszlifowany diament”. On sam mówi o sobie: „jestem chłopakiem z głową w chmurach”. Pracownia, wiersze, rzeźby zachwycają znawców z Polski i Rumunii. Cała jego twórczość to jakby modlitwa skierowana do Boga. To bardzo ciekawa osobowość. Ma bardzo szerokie zainteresowania, pięknie pisze i recytuje, a tym samym

polonă – o puternică legătură îi unește cu Polonia, lucru de care poți să te convingi fiind cu ei. Aceste frumoase cuvinte rostite de locuitori le va reține fiecare (Patria este acolo unde sunt rădăcinile mele, Patria este Polonia).

Pleșa – un mic sat din România, pe versantul muntelui cu același nume, a luat ființă în anul 1835 ca a doua

așezare a muntenilor polonezi din Czadca. Așezarea lui deosebită pe înălțime trezește interesul multor călători. Însăși denumirea provine de la numele Pleșa - se știe că există și altele: „noi așa am spus – și pleșa, și pieșa și așa a rămas Pleșa”. Satul are și artistul său – Bolek Majerik – sculptor, premiat de mai multe ori pentru frumoasele sale lucrări. De asemenea, este autor a patru plachete de versuri: „Întruparea cuvântului” (1997), „Printre zei, copaci și oameni” (2002), „Cine sunt” (2003) și „Cântul lupului” (2009). Pe Bolek l-am cunoscut cu prilejul

FOTO: B. Dydula

întâlnirii organizate pentru elevii de la orele de limba polonă de către Uniunea Polonezilor din România cu Bolek, de la care învață arta sculpturii în lemn. Cineva a spus cândva despre Bolek Majerik că este „un diamant neșlefuit”. El însuși spune despre sine: „sunt băiatul cu capul în nori”. Atelierul, poeziile, sculpturile încântă pe cunoscătorii din Polonia și România. Întreaga lui creație este asemenea unei rugăciuni adresate lui Dumnezeu. Este o personalitate foarte interesantă. Are o arie foarte largă de preocupări, scrie și recită, descoperă în fața elevilor poezia polonă, istoria și cultura înaintașilor noștri. Este interesat și de filosofie.

odcrywa wśród uczniów poezję polską, historię i kulturę naszych przodków. Interesuje się także filozofią. Jego płaskorzeźby w Skale Jastrzębiej na Pleszy „przyciągają” wielu turystów. Jedną z jego najnowszych prac to płaskorzeźby z Drogą Krzyżową, znajdujące się w kościele w Bielcach – rysy cierpiącego Chrystusa, niewiast, a także innych postaci zachęcają tamtejszych wiernych do modlitwy. Ten wewnętrzny głos (jak

sam mówi), który usłyszał, który wzywał go do urzeczywistnienia swoich myśli, przeżyć niech trwa wiecznie i niesie radość nie tylko mieszkańcom Bukowiny. Niech młodzi rzeźbiarze, których uczy i wychowuje kulturywują jego dzieło.

Spotkanie ze sztuką – jak nazwaliśmy naszą akcję, z Bolkem Majerikiem i dziećmi odbyło się w zimowej, świątecznej atmosferze, bo oprócz opowieści rzeźbiarza, zwiedzania pracowni, nie lada atrakcji przysporzyły konkursy przy ognisku przygotowane przez panią Danutę Wieczorkowską – nauczycielkę języka polskiego w Gura Humorului. Tak niewiele potrzeba, aby zobaczyć radość i uśmiech na twarzach dzieci. Zachęcam zatem do takich akcji wszystkich polonistów z Polski, bo tak jak Sobieski sprzed Bolkowego domu przygląda się wszystkiemu, dodaje wiary w siebie, tak i nam owa praca da wiele satysfakcji z osiągniętych celów, bo (jak pisze Bolek Majerik):

*W małej Polsce
Tańczą nad nami jastrzębie i śpiewają
Bądźcie pozdrowieni
Potomkowie wielkich orłów!*

Bogusława Dydula

Zdjęcia do artykułu: K. Longier

Basoreliefurile lui în Stâncă Uliului din Pleșa „atrag” numeroși turiști. Una din cele mai noi lucrări o reprezintă basoreliefurile cu Calea Crucii care se află în biserica din Bălți – trăsăturile lui Cristos în suferință, ale femeilor și ale altor figuri îndeamnă pe credincioșii de acolo la rugăciune. Fie ca această voce interioară (cum singur spunea), pe care a auzit-o, care îl cheamă la realizarea gândurilor sale, la trăirea lor să dureze veșnic și să aducă bucurie nu doar locuitorilor Bucovinei. Fie ca tinerii sculptori, pe care îi învață și educă, să îi cultive opera.

Întâlnire cu arta – așa cum am intitulat acțiunea noastră – cu Bolek Majerik și copiii a avut loc într-o atmosferă sărbătorească, de iarnă, pentru că, pe lângă povestirea sculptorului, vizitarea atelierului, nu mai puțin atractive au fost concursurile din jurul focului de tabără pregătite de d-na Danuta Wieczorkowska – profesoară de limba polonă la Gura Humorului. Nu trebuie prea mult ca să vezi bucuria și zâmbetul pe chipurile copiilor. Îi îndemn pe toți poloniștii din Polonia la asemenea acțiuni, căci așa cum Sobieski din fața casei lui Bolek contemplă totul, dă credință în sine, așa și nouă acea lucrare ne dă multe satisfacții ca urmare a scopurilor atinse.

Trad. St. Iachimovschi

**20-lecie
Polonijnego
Folklorystycznego
Zespołu Górali
Czadeckich
„Wianeczek”**

**Ansamblul
Folcloric
al Muntenilor
Czadca
„Wianeczek”
la 20 de ani**

6 marca 2011 r. w Dolnych Piotrowcach panowała atmosfera radosna i uroczysta. W tym dniu mianowicie zespół „Wianeczek” obchodził swój jubileusz. W okolicy Domu Kultury w Arszycy dało się zauważyć samochody i busy z różnymi rejestracjami, między innymi z Polski, Rumunii, Mołdawii, najwięcej jak wiadomo o rejestracjach ukraińskich. Z życzeniami na uroczystość 20-lecia zespołu przybyli przedstawiciele organizacji polskiej na Ukrainie z Kijowa i Lwowa, przedstawiciele Związku Polaków w Rumunii, Przewodniczący Zarządu Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. A. Mickiewicza z przedstawicielami ze Storożyńca i Panki, przedstawiciele władz obwodowych, rejonowych i lokalnych, sąsiedzi członków zespołu: Ukraińcy i Rumuni. Na ręce kierownika zespołu „Wianeczek” Marii Malickiej wpłynęła także ogromna lista życzeń, m.in. ze Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” z Warszawy, od dyrektora Międzynarodowego Folklorystycznego Festiwalu „Bukowińskie Spotkania” Zbigniewa Kowalskiego, z Uniwersytetu Trzeciego Wieku im. Kazimierza Feleszki w Czerniowcach i inne (lista ta jest bardzo długa).

În ziua de 6 martie 2011, în Pătrăuții de Jos a domnit o atmosferă festivă și de bucurie. În această zi, ansamblul „Wianeczek” și-a sărbătorit jubileul. În jurul Casei de Cultură din Arșița s-au văzut mașini și microbuze cu diferite numere de înregistrare, printre altele din Polonia, România, Moldova, evident cele mai multe cu numere de înregistrare ucrainene. Cu urări legate de jubileul de 20 de ani al ansamblului au sosit reprezentanți ai organizației din Ucraina – din Kiev și Lvov, reprezentanți ai Uniunii Polonezilor din România, Președintele Conducerii Regionale a Societății de Cultură Polonă „A. Mickiewicz” cu reprezentanți din Storojineț și Panca, reprezentanți ai autorităților regionale, raionale și locale, vecini ai membrilor ansamblului – ucraineni și români. Pe numele conducătoarei ansamblului „Wianeczek” Maria Malicka a sosit o lungă listă de felicitări, printre altele de la Asociația „Wspólnota Polska” din Varșovia, de la directorul Festivalului Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene” Zbigniew Kowalski, de la Universitatea Vârstei a Treia „Kazimierz Feleszko” din Cernăuți ș. a. (această listă este foarte lungă).

Członkowie zespołu zaprezentowali swoje osiągnięcia sceniczne. Nie zabrakło także innych zespołów, które nie zapomniały o jubileuszu. Zespół „Dżerelo” z Czerniowiec na tę okoliczność ułożył słowa i muzykę dla jubilatów, a sąsiedzi z rumuńskiego zespołu „Mugurel” zaprezentowali swoje pieśni i tańce.

W tym miejscu chciałabym przypomnieć o początkach działalności zespołu „Wianeczek”. W 1990 r., gdy wyjazd do ZSRR przestał być problemem, zespół „Jastrowiaczy” z Jastrowia koło Piły przyjechał na Bukowinę. Z inicjatywy Obwodowego Czerniowieckiego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza 28-29 października 1990 r. na Bukowinie odbyły się Dni Kultury Polskiej. Organizatorem tej imprezy w Czerniowcach była Jadwiga Kuczabińska, prezes Towarzystwa. Goście z Polski koncertowali na scenie czerniowieckiego teatru. Po 50 latach od rozstania się z ziemią bukowińską jastrowiaczy zawitali do swoich rodzin w Dolnych Piotrowcach. Były wśród nich osoby starsze, urodzone w tej wsi, pokolenie średnie, które przyjechało na groby

swoich rodziców i krewnych, oraz młodzież, która po raz pierwszy zobaczyła Bukowińkę, o której z takim smutkiem, tęsknotą i żalem opowiadali jej rodzice. Radość była wielka i obopólna, spotykały się rodziny, które przez kilkadziesiąt lat nie miały ze sobą kontaktów. Odnowiły się dawne znajomości i przyjaźnie. Przez parę dni wspólnie muzykowano i śpiewano. Mieszkańcom Dolnych Piotrowiec bardzo spodobał się występ „Jastrowiaków”. Zdziwieni byli tym, że chociaż tyle czasu minęło od wyjazdu jastrowiaków z Bukowiny, przyjechali oni do Piotrowiec i pokazują to, czym piotrowczanie żyją na co dzień.

Przyjazd „Jastrowiaków” do Piotrowiec tak silnie wpłynął na piotrowczan, że w ciągu pół roku założony został czterdziestoosobowy zespół Górali Czadeckich „Wianeczek”. Założycielem i wieloletnim kierownikiem jest Maria Malicka.

A zaczęło się tak... W 1990 r. po Wszystkich Świętych zebrali się wszyscy chętni, żeby przypomnieć dawne pieśni-tajdanki i tańce. Miejscowi górale spotykali się dość często, aby uczyć się śpiewu, tańca oraz opracować własny program artystyczny. Nazwa zespołu przywołuje skojarzenia z wiankiem, który spleciony jest z kwiatów, bo tak właśnie piotrowczanie garnęli się do wspólnego śpiewu, tańca i zabawy. Wymowali swoje stroje z kufrów, a kto nie miał dawnych strojów starał się uszyć nowy. Brakowało wówczas nici, materiału na koszule, spódnice, niemniej jednak członkowie zespołu radzili sobie dobrze, aby każdy uczestnik zaprezentował się na scenie w stroju ludowym.

Działalność sceniczną rozpoczęli bardzo szybko. 3 maja 1991 r. w miejscowym Domu Kultury prezes Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. A. Mickiewicza Jadwiga Kuczabińska bardzo ciepło powitała zespół, a ks. Wiktor Antoniuk udzielił błogosławieństwa. Od tamtej chwili zespół trwa do dziś, rozwija się i zbliża młodych. Później zaczęły się wyjazdy za granicę. Koncertowali między innymi w Polsce, Niemczech, Słowacji, Rumunii oraz w różnych miastach Ukrainy.

cuvintele și muzica pentru această ocazie, iar vecinii de la ansamblul românesc „Mugurel” au prezentat cântecele și dansurile lor.

În acest loc, aș vrea să evoc începuturile activității ansamblului „Wianeczek”. În anul 1990, când deplasarea

în URSS a încetat să fie o problemă, ansamblul „Jastrowiaci” din Jastrowie, de lângă Piła, a sosit în Bucovina. Din inițiativa Societății Regionale de Cultură Polonă din Cernăuți „Adam Mickiewicz”, în zilele de 28-29 octombrie 1990, în Bucovina s-au desfășurat Zilele Culturii Polone. Această manifestare a fost organizată în Cernăuți de Jadwiga Kuczabińska, președinta Societății. Oaspeții din Polonia au evoluat pe scena teatrului din Cernăuți. După 50 de ani de la despărțirea de pământul bucovinean, membrii ansamblului „Jastrowiaci” au fost oaspeții rudelor lor din Pătrăuții de Jos. Printre aceștia erau persoane mai vârstnice, născute în acest sat, generația de mijloc care a venit la mormintele părinților și rudelor, precum și tineri care au văzut pentru prima dată Bucovina despre care părinții le-au povestit cu tristețe, nostalgie și jale. Bucuria a fost mare și reciprocă, s-au întâlnit familii care zeci de ani au rupt orice legătură. S-au reînnoit vechi cunoștințe și prietenii. Timp de câteva zile au cântat împreună. Evoluția ansamblului „Jastrowiaci” a plăcut foarte mult locuitorilor Pătrăuților de Jos. Au fost mirați că, deși a trecut atâta timp de la plecarea lor din Bucovina, au venit în Pătrăuți și au prezentat ceea ce face parte din viața de fiecare zi a celor de aici.

Śpiewają w czterech językach, bo większość Polaków jest tutaj czterojęzyczna. W zespole występują małżeństwa mieszane, których jest wiele w całej wiosce, dając dobry przykład zgodnego współżycia różnych narodowości. Śpiewają tutaj całe rodziny: Drozdków, Gawluków, Sznelów, Malickich, Komanów.

W 1996 r. zespół wyróżniony został przez Ministra Kultury i Sztuki Rzeczypospolitej Polskiej odznaką „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Zespół posiada także ogromną listę wyróżnień ukraińskich oraz zagranicznych.

Sosirea ansamblului „Jastrowiaci” în Pătrăuți a avut o atât de puternică influență asupra locuitorilor satului încât, în jumătate de an, a fost înființat Ansamblul Muntenilor Czadca „Wianeczek” alcătuit din patruzeci de persoane. Inițiatore și, de mai mulți ani, conducătoare a ansamblului este Maria Malicka.

Și așa a început ... În anul 1990, după sărbătoarea Tuturor Sfinților, s-au adunat toți doritorii, pentru a-și aminti cântecele vechi – tajdanki și dansurile. Muntenii din localitate se întâlneau destul de des, pentru a învăța cântece, dansuri și pentru a pregăti propriul program artistic. Denumirea ansamblului este asociată cu cununa împletită din flori, căci așa locuitorii satului se adunau să cânte împreună, să danseze și să petreacă. Și-au scos costumele din lăzi, iar cine nu avea costumele vechi își cosea altele noi. Atunci lipseau ața, materialul pentru cămăși, fuste, totuși membrii ansamblului s-au descurcat în așa fel ca fiecare membru să apară pe scenă în costum popular.

Au început foarte repede activitatea scenică. În ziua de 3 mai 1991, la Casa de Cultură din localitate, președintele Societății Regionale de Cultură Polonă „A. Mickiewicz” Jadwiga Kuczabińska a salutat cu căldură ansamblul, iar pr. Wiktor Antoniuk l-a binecuvântat. De atunci ansamblul durează până astăzi, se dezvoltă și atrage tinerii. Mai târziu au început plecările în străinătate. Au dat spectacole, printre altele, în Polonia, Germania, Slovacia, România și în diferite orașe ale Ucrainei.

Cântă în patru limbi, pentru că majoritatea polonezilor de aici vorbesc patru limbi. În ansamblu evoluează familii mixte care sunt multe în sat și care sunt un bun exemplu de conviețuire armonioasă a diferitelor naționalități. Aici cântă familii întregi: Drozdek, Gawlak, Sznel, Malicki, Koman.

Błażena Malicka prowadzi kursy tańców z młodzieżą i dziećmi. Jest osobą młodą, zaangażowaną w społeczną pracę z młodzieżą, zachęca również do tańców młodzież nie tylko polskiej narodowości. W 2001 r. repertuar zespołu został wzbogacony o tańce powstałe w oparciu o przekazany przez dziadków repertuar folkloru górali. Odkąd Błażena ukończyła kursy taneczne, organizowane przez Rzeszowski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, uczy młodzież również polskich tańców ludowych i narodowych.

Na zakończenie uroczystości Maria Malicka, wieloletni kierownik zespołu „Wianeczek” podziękowała wszystkim obecnym za przybycie. Dalsza część świętowania odbyła się w miejscowej restauracji, gdzie wśród różnych dań nie zabrakło mamałygi z grzybami oraz pysznych gołąbków.

Sto lat życzymy zespołowi i dalszych scenicznych sukcesów!

*dr Helena Krasowska
Instytut Sławistyki PAN w Warszawie*

În anul 1996, ansamblul a fost distins de către Ministerul Culturii și Artei Republicii Polone cu titlul „Meritos pentru Cultura Polonă”. Ansamblul posedă și o lungă listă de distincții ucrainene și străine.

Błażena Malicka conduce cursul de dans cu tinerii și copiii. Este o persoană tânără, implicată în activitatea socială cu tineretul, atrăgând și tineri de altă naționalitate. În anul 2001, repertoriul ansamblului a fost îmbogățit cu dansuri din repertoriul folclorului muntenesc transmis de bunici. De când a absolvit cursurile de dans organizate de Filiala Asociației „Wspólnota Polska” din Rzeszów, îi învață pe tineri și dansuri populare și naționale poloneze.

În încheierea festivității, Maria Malicka, de mai mulți ani conducătoarea ansamblului „Wianeczek”, a mulțumit tuturor pentru prezența lor. Sărbătoarea a continuat la restaurantul din localitate unde, printre diferitele feluri de mâncare, n-au lipsit mămăliga cu ciuperci și gustoasele sarmale.

Urăm ansamblului la mulți ani și alte succese scenice!

Trad. St. Iachimovschi

Zdjęcia do artykułu: K. Longier

Kronika Cronica Kronica Cronica Kronica Cronica

FOTO: K. Longier

Po podpisaniu w Bonyhád na Węgrzech protokołu pomiędzy pięcioma krajami – organizatorami XXIII edycji Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego

După semnarea la Bonyhád – Ungaria a protocolului dintre cele cinci țări participante la ediția a XXIII-a a Festivalului Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene”

„Bukowińskie Spotkania” (o czym informowaliśmy w lutym w numerze „Polonusa”, jego inicjator i dyrektor Zbigniew Kowalski przyjechał do Suczawy, aby omówić szczegóły organizacyjne ze stroną rumuńską.

W piątek 11 marca Centrum Kulturalne „Bukovina” zorganizowało w Domu Polskim konferencję prasową, którą otworzył prof. Sever Dumitrache, nowy dyrektor Centrum. Zbigniew Kowalski podczas spotkania mówił o organizacji festiwalu we wszystkich pięciu krajach Środkowej i Wschodniej Europy (Polska, Rumunia, Węgry, Słowacja i Ukraina). Nowością będzie w tym roku udział bukowińskich zespołów z Niemiec, Bośni i Hercegowiny i Słowenii.

Călin Brătianu, szef suczawskiej Wojewódzkiej Sekcji Zachowania i Promocji Kultury Ludowej ogłosił suczawskie zespoły, które wezmą udział w tegorocznej edycji festiwalu.

Urząd Miejski w Câmpulung Moldovenesc – gospodarza drugiej z odsłon festiwalu, która odbędzie się w dniach 28-31 czerwca – reprezentowała na spotkaniu Alina Crețu. Uczestniczył w nim także Gerwazy Longher – prezes Związku Polaków w Rumunii.

Społeczność polską z Bukowiny podczas tegorocznego festiwalu reprezentować będą zespoły „Sołonzanka” z Nowego Sołonica i „Mała Pojana” z Pojany Mikuli.

Stanislawa Jakimowska

(despre care am scris în publicația noastră „Polonus” din luna februarie), inițiatorul și directorul festivalului Zbigniew Kowalski a sosit la Suceava pentru discutarea unor detalii tehnice concrete.

Vineri, 11 martie 2011, Centrul Cultural „Bucovina” a organizat la Casa Polonă o conferință de presă. În deschidere, a vorbit prof. Sever Dumitrache, noul director al Centrului. În cuvântul său, Zbigniew Kowalski a vorbit despre desfășurarea festivalului în cinci țări din Centrul și Estul Europei (Polonia, România, Ungaria, Slovacia și Ucraina). O noutate o reprezintă prezența unor ansambluri bucovinene din Germania, Bosnia-Herțegovina și Slovenia.

Călin Brătianu, șeful Secției Județene pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Suceava, a anunțat formațiile sucevene care vor participa la ediția de anul acesta a festivalului.

Primăria Câmpulung Moldovenesc – gazdă a celei de a doua etape a festivalului, ce se va desfășura în perioada 28-31 iulie, a fost reprezentată de Alina Crețu. La întâlnirea de la Dom Polski a fost prezent Ghervazen Longher – președintele Uniunii Polonezilor din România. Comunitatea polonezilor din Bucovina va fi reprezentată la festival de ansamblurile „Sołonzanka” din Solonețu Nou și „Mała Pojana” din Poiana Micului.

Jak zapusty to zapusty...

*Jak zapusty to zapusty
tańczą wszystkie drapichrusty
I ja skaczę w prawo, w lewo:
raz na komin, raz na drzewo
A na moje rozkazanie
Wszystko w skoczny ruszy taniec...*

5 marca tego roku odbyły się zapusty w Nowym Sołonce – jednej z bukowińskich wsi, gdzie mieszkańcy szczytą się polskim rodowodem, najbardziej znanej polskiej wsi na Bukowinie i w Polsce. Wśród podróżników panuje przekonanie, że pobyt w owej wsi to powinność – faktycznie przebywając tam czujemy się jak w domu – to wyjątkowe miejsce przyciąga gościnnością mieszkańców, śpiewem i tańcem „Sołonzanki” oraz urokiem krajobrazów.

Zapusty jeszcze po wojnie były tradycją wielu polskich wsi, związany był z nimi zwyczaj „chodzenia” po koledzie, gdzie kolednicy odgrywali krótkie scenki, a w zamian otrzymywali podarunki bądź pieniądze. Kończyły się o północy, we wtorek poprzedzający środę popielcową, która rozpoczynała 40-dniowy okres Wielkiego Postu. Wspomnieć należy, że wtorek nazwany jest dzisiaj w Polsce tradycyjnym „śledzikiem”. W miastach kojarzy się z huczną zabawą, a na stołach króluje między

Să fie Lăsata Secului...

În ziua de 5 martie a acestui an a avut loc Lăsata Secului la Solonețu Nou – unul dintre satele bucovinene unde locuitorii se mândresc cu originea lor poloneză, cel mai cunoscut sat polonez în Bucovina și Polonia. Printre călători domină convingerea că șederea în acel sat este o obligație – într-adevăr aflându-ne acolo ne simțim ca acasă – acest loc deosebit atrage prin ospitalitatea locuitorilor, cântecele și dansurile Ansamblului „Sołonzanka” precum și prin frumusețea peisajelor.

Lăsata Secului încă după război era o tradiție în multe sate poloneze, iar legat de aceasta obiceiul „colindatului”, când colindătorii prezentau scurte scenete, iar în schimb primeau daruri sau bani. Acest obicei se încheia la miezul nopții, în marțea dinaintea miercurii cenușii care marca începutul perioadei de 40 de zile a Postului Mare. Trebuie de amintit că marțea este numită tradițional astăzi în Polonia „śledzik” (scrumbie). În orașe este asociată cu o petrecere gălăgioasă, iar pe mese tronează, printre altele, proverbiala scrumbie. La aceasta se adaugă muzica, hainele elegante ș.a. Inițial Lăsata Secului însemna „kusaki” legat de ritualuri magice al căror scop era „trezirea forțelor vitale ale naturii”. Cu siguranță

innymi przysłowiowy śledź. Pięknym dodatkiem staje się muzyka, elegancki strój itp. A pierwotnie zapusty to „kusaki”, związane z magicznymi obrzędami, których celem było „pobudzenie witalnych sił przyrody”. Ciekawostką na pewno jest to, że w osoby, które zlekceważyły zakaz zabawy po północy rzucono śledziem. Dawniej zaś przebieraniec nie używał przysłowiowego śledzia, ale rozbijał gliniany dzban (oczywiście z popiołem) na środku pokoju bądź izby.

A w Sołońcu... no cóż, zabawom i uciechom nie było końca do białego rana. Góralskie tańce, ludowa, piękna muzyka na pewno każdemu z nas na długo pozostanie w pamięci. Ludowe zapusty „pełne życia” wyróżniały się tam wigorem i wesołością. Stoły wypełnione pączkami i tradycyjnym jadem przyciągały uwagę. Bawili się wszyscy, łącznie z księdzem proboszczem, który na chwilę zaszczycił nas swoją obecnością. Ta staropolska tradycja zakończyła okres biesiad, hulanków i tańców.

Dzień później, 6 marca byłem też gościem zapustów zorganizowanych w Moarze przez ks. proboszcza Iuliana Ceobanu w miejscowym Domu Kultury. Świętowano także Dzień Kobiet – dzieci pięknie podziękowały swoim mamom przygotowanymi na tę okazję wierszami i piosenkami.

Mam nadzieję, że inni również miło spędzili ten czas, albowiem nasi dziadowie powiadali, iż zapusty należy świętować, a ci, którzy tego nie zrobili, w ciągu całego roku nie będą mogli obronić się od nieszczęść.

Bogusława Dyduła

o cunozitate este că în persoanele care nu respectau interdicerea petrecerii după miezul nopții se arunca cu scrumbii. Iar mai demult, cel mascat nu folosea proverbiala scrumbie, ci spârgea o oală de lut (bineînțeleș cu cenușă) în mijlocul încăperii.

Iar la Soloneț... ce mai, petrecerea și bucuria au fost fără de sfârșit până în zori. Dansurile muntenești, frumoasa muzică populară cu siguranță va persista îndelung în amintirea noastră. Populara Lăsata a Secului „plină de viață” s-a evidențiat acolo prin vigoare și veselie. Mesele încărcate de gogoși și mâncăruri tradiționale atrăgeau atenția. Toți s-au distrat împreună cu preotul paroh care, pentru câteva clipe, ne-a onorat cu prezența sa. Această străveche tradiție poloneză a încheiat perioada ospetelor, petrecerilor și dansului.

A doua zi, pe 6 martie, am fost invitată de Lăsata Secului, organizată la Moara de către pr. paroh Iulian Ceobanu la Căminul Cultural din localitate. De asemenea, a fost sărbătorită Ziua Femeii – copiii au mulțumit mamelor lor prin poezii și cântece pregătite pentru această ocazie.

Sper că și alții au petrecut într-un mod plăcut acest timp, căci bunicii noștri spuneau că Lăsata Secului trebuie sărbătorită, iar cei care nu au făcut-o, pe parcursul întregului an nu se vor putea feri de nenorociri.

Trad. St. Iachimovschi

Kronika bukowińskich Polaków 1911 Cronica polonezilor bucovineni

(dalszy ciąg ze str. 7)

Kwiatkowski przedłożył szczegółowy program prac przyszłych ludowych posłów polskich, którzy winni zmienić stosunki wyjątkowo krzywdzące robotników, rolników i rzemieślników polskich. Przemawiał również suczawski dziekan ks. Józef Cewe. Zachęcał on rodaków do solidarnego głosowania na dr. Kwiatkowskiego. Przemawiali też włościanie i mieszczanie. Po zakończeniu obrad dr Kwiatkowski udał się na kolejny wiec w tym dniu w Głębokiej. Dzień później anonimowy autor zdał sprawę z tego przedwyborczego wiecu, a jego korespondencja pt. „Suczawa, dnia 13 marca” ukazała się w rubryce Listy z kraju 22. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 16 marca. Sprawozdanie z suczawskiego wiecu do redakcji „Gazety Polskiej” napisał także Jan Kruk. W swoim liście doniósł również o próbie założenia Towarzystwa Rękodzielniczo-Robotniczo-Rolniczego, o zwiększeniu liczby godzin nauczania języka polskiego i o nieprawidłowościach w miejscowej szkole ludowej dla chłopów.

03.14. – Czerniowce: Bukowińskie Koło Polskie, uwzględniwszy liczne petycje z całej Bukowiny, zatwierdziło dr. Stanisława Głębińskiego i dr. Stanisława Kwiatkowskiego jako kandydatów na pierwszych ludowych

(continuare din pag. 7)

Kwiatkowski a prezentat programul amănunțit de activitate al viitorilor deputați populari polonezi care trebuie să schimbe condițiile care nedreptățesc pe muncitorii, agricultorii și meseriașii polonezi. De asemenea, a vorbit decanul pr. Józef Cewe. El a îndemnat pe compatrioți să se solidarizeze și să îl voteze pe dr. Kwiatkowski. Au vorbit și săteni și orașeni. După încheierea dezbaterilor, dr. Kwiatkowski a plecat la Adâncata, la următoarea reuniune. A doua zi, un autor anonim a relatat despre această reuniune preelectorală, iar corespondența lui intitulată „Suceava, 13 martie” a apărut în rubrica Scrisori din țară în nr. 22 al „Gazetei Polone” de joi 16 martie. O relatare despre reuniunea de la Suceava a trimis redacției „Gazetei Polone” și Jan Kruk. În scrisoarea sa a informat și despre încercarea de a înființa Asociația Meseriașilor, Muncitorilor și Agriculturilor, despre creșterea numărului de ore de limba polonă și despre neregulile din școala populară de băieți din localitate.

03.14. – Cernăuți: Cercul Polonez bucovinean, luând în considerare numeroasele petiții din întreaga Bucovină, i-a confirmat pe dr. Stanisław Głębiński și Stanisław Kwiatkowski ca și candidați pentru primii deputați

posłów polskich do Sejmu bukowińskiego i pismem z tegoż dnia powiadomiło społeczeństwo o tym fakcie.

03.18. – **Czerniowce**, sala Domu Polskiego: Odbyła się kolejna sobótka z urozmaiconym i wesołym programem, zorganizowana przez Towarzystwo Akademików Polskich „Ognisko”.

03.19. – **Czerniowce**, sala Bursy Rękodzielniczej im. J. Kilińskiego: Odbyło się doroczne walne zgromadzenie członków Towarzystwa Rękodzielniczego im. J. Kilińskiego pod przewodnictwem Waleriana Skwarnickiego. Po sprawozdaniu z rocznej działalności i dyskusji wybrano zarząd. Prezesem ponownie został założyciel bursy dr Eugeniusz Mitkiewicz. Zgromadzeni przekazali telegraficznie życzenia imieninowe arcybiskupom lwowskim, dr. Józefowi Bilczewskiemu i Józefowi Teodorowiczowi, oraz podziękowali dr. Antoniemu Świercho za harmonium подарowane Bursie Rękodzielniczej.

03.19. – **Czerniowce**, Dom Polski: Zgromadzenie ok. 3000 polskich wyborców, którzy zaakceptowali kandydatury dr. Stanisława Kwiatkowskiego i dr. Stanisława Głabińskiego na polskich posłów ludowych i wysłali hołdownicze telegramy do arcybiskupów lwowskich Józefa Bilczewskiego i Józefa Teodorowicza. Na tym zgromadzeniu dr Kwiatkowski jako kandydat ludowy wygłosił programowe przemówienie („Program sejmowy. Mowa programowa dr. Stanisława Kwiatkowskiego wygłoszona na zgromadzeniu przedwyborczym w Czerniowcach d. 19 marca [1911]”). Poruszył w nim wszystkie najistotniejsze sprawy bukowińskich Polaków.

03.19. – **Czerniowce**, Dom Polski: Staraniem Stowarzyszenia Rękodzielników Polskich „Gwiazda” amatorzy wystawili, zdaniem anonimowego recenzenta, bardzo udaną krotchwilę w trzech aktach pt. „Ciotka Karola”. Dochód z przedstawienia zasilił fundusz wdów i sierót.

03.19. – **Kocmań**, Czytelnia Polska TSL: Odbyło się doroczne walne zgromadzenie sprawozdawczo-wyborcze członków miejscowej Czytelni Polskiej TSL, która pod przewodnictwem Wandy Bogdanowiczowej dokonała wiele w zakresie katastru narodowego, konskrypcji i nauki języka polskiego. Urządziła szereg odczytów, trzy uroczyste obchody narodowe (500-lecie zwycięstwa grunwaldzkiego, uchwalenie Konstytucji 3 Maja i rocznica wybuchu powstania listopadowego). W roku sprawozdawczym liczba członków wzrosła do 130, zbiory czytelniane zbliżyły się do 300 książek, a obroty wyniosły prawie 1000 k, z czego pozostało i w kasie Raiffeisenowskiej zdeponowano 582,70 k. Czytelnia kocmaniecka wspierała działalność innych czytelni powiatu kocmanieckiego i 29 stycznia 1911 r. urządziła zjazd delegatów sześciu okolicznych czytelni. Wreszcie 12 marca 1911 r. powołała do życia Koło TSL w Kocmaniu, które po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie oraz Zarząd Główny w Krakowie rozszerzy nadzór nad czytelniami w powiecie i wzmoże działalność w kierunku poszerzenia nauki języka polskiego. Prezesem Czytelni wybrano dotychczasowego wiceprezesa Łukasza Borowicza.

populari polonezi pentru Seimul bucovinean și, în aceeași zi, a anunțat, printr-o scrisoare, acest fapt.

03.18. – **Cernăuți**, sala Casei Polone: A avut loc încă o serată de sâmbătă cu un program distractiv și variat, organizată de Societatea Universitarilor Polonezi „Ognisko”.

03.19. – **Cernăuți**, sala Internatului Școlii de Meserii „J. Kiliński”: A avut loc adunarea generală anuală a membrilor Asociației Meșteșugarilor „J. Kiliński” sub conducerea lui Walerian Skwarnicki. După darea de seamă asupra activității pe un an și discuții, a fost aleasă conducerea. Dr. Eugeniusz Mitkiewicz, fondatorul internatului, a fost reales președinte. Cei prezenți au trimis o telegramă, cu prilejul onomasticii, arhiepiscopilor din Lvov – dr. Józef Bilczewski și Józef Teodorowicz și au mulțumit dr. Antoni Świercho pentru armoniul dăruit Internatului Școlii de Meserii.

03.19. – **Cernăuți**, Casa Polonă: Adunarea a aprox. 3000 de alegători polonezi care au acceptat candidaturile dr. Stanisław Kwiatkowski și Stanisław Głabiński pentru deputați populari polonezi și au trimis telegrame respectuoase arhiepiscopilor de Lvov Józef Bilczewski și Józef Teodorowicz. La această adunare, dr. Kwiatkowski ca și candidat popular a prezentat programul („Programul seimului. Cuvântul programatic al dr. Stanisław Kwiatkowski rostit la adunarea preelectorală din Cernăuți, 19 martie [1911]”). În acest cuvânt a abordat cele mai importante probleme ale polonezilor bucovineni.

03.19. – **Cernăuți**, Casa Polonă: Prin strădania Asociației Meseriașilor Polonezi „Gwiazda” amatorii au prezentat farsa în trei acte „Mătușa Karola”. Conform părerii unui recenzent anonim a fost cea mai reușită reprezentare a amatorilor de la „Gwiazda”. Venitul a subvenționat fondul pentru văduve și orfani.

03.19. – **Cozmeni**, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: A avut loc adunarea generală anuală de dare de seamă și alegeri a membrilor Societății Polone de Lectură a SȘP din localitate care, sub conducerea Wande Bogdanowiczowa, a realizat multe în domeniul cadastrului național, al evidenței și învățării limbii polone. A organizat o serie de conferințe, trei aniversări naționale festive (500 de ani de la victoria de la Grunwald, adoptarea Constituției din 3 Mai și aniversarea izbucnirii insurecției din noiembrie). În anul analizat, numărul membrilor a crescut la 130, totalul cărților se ridica la 300, iar veniturile la aproape 1000 c. din care au rămas și au fost depuse la Casa Raiffeisen 582,70 c. Societatea din Cozmeni sprijinea activitatea altor societăți de lectură din ținut și la 29 ianuarie 1911 a organizat congresul delegaților din șase societăți din împrejurimi. În sfârșit, la 12 martie 1911 a înființat Cercul SȘP în Cozmeni care, după confirmarea de către adunarea generală și Conducerea Centrală de la Cracovia, va supraveghea societățile de lectură din ținut și își va intensifica activitatea în direcția învățării limbii polone. Președinte al Societății a fost ales vicepreședintele de până acum Łukasz Borowicz.

03.21. – Czerniowce: Odbyło się walne zgromadzenie członków Towarzystwa Akademików Polskich „Ognisko”, podczas którego wybrany został zarząd na półrocze letnie (słuchacz filozofii J. Czownicki – prezes, słuchacz praw D. Kozłowski – wiceprezes)

03.21. – Nowy Soloniec, urząd gminy: Burmistrz Józef Wawrycz oraz radni (Jakub Bolak, Jan Budasz, Jan Dejszczuk, Jerzy Koman, Michał Majak, Andrzej Markulak, Jakub Polaczek, Maciej Staszkwian, Jan Szuk, Jerzy Wawrycz i Andrzej Zielonka) listem otwartym poprosili swojego obywatela honorowego dr. Stanisława Kwiatkowskiego o przyjęcie propozycji ubiegania się o mandat poselski w zbliżających się wyborach do Sejmu bukowińskiego. Podpisany przez burmistrza i wszystkich radnych „List otwarty do p. prezesa dr. Stan. Kwiatkowskiego” został wydrukowany w 22. numerze „Gazety Polskiej” z czwartku 16 marca.

03.22. – Dawidy Zrąb, Czytelnia Polska: Listem, podpisanym przez trzynastu, mieszkańcy tej miejscowości donoszą, że wszyscy Polacy solidarnie głosować będą na dr. Stanisława Kwiatkowskiego jako swego kandydata na posła do Sejmu bukowińskiego.

03.24. – Czerniowce: Odbyło się pierwsze posiedzenie świeżo wybranej Rady Miejskiej. Wybrano prezydenta (Feliks bar. Fürth) i dwu wiceprezydentów (dr Salo Weisselberger i Jerzy Wojtko).

03.25. – Bojan, Czytelnia Polska TSL: Odbyło się doroczne walne zgromadzenie członków Czytelni. Po sprawozdaniu i dyskusji ustalono konieczność powiększenia liczby członków oraz wpływów, aby podolać wydatkom, które wystarczały zaledwie na pokrycie kosztów lokalu. Na wniosek wydziału, wygłoszony przez sekretarza Biedrzyckiego, zgromadzenie uchwaliło nadać tytuł członka honorowego proboszczowi bojanieckiemu ks. kanonikowi Jakubowi Cwynarskiemu „w uznaniu ogromnych zasług, jakie nasz ukochany duszpasterz położył przez swoją długoletnią pracę około spraw Polonii bukowińskiej w ogóle, a Czytelni naszej w szczególności. Pracując już przeszło lat 30 w naszej parafii, zawsze odnosił się jak najprzychylniej do Czytelni, zawsze baczył na to, ażeby nie podupadł w parafii duch polskości. Od założenia Czytelni do dziś dnia prenumeruje nam ksiądz kanonik dwa czasopisma, a mianowicie »Gazetę Niedzielną« i »W Obronie Prawdy«. Podarował też bibliotece czytelnianej około 50 książek”. Na koniec członkowie wybrali nowy wydział, do którego weszli m.in.: Wirg. Flukasiewicz – prezes, Józef Krzyszczuk – wiceprezes.

03.25. – Czerniowce: Walne zgromadzenie członków Towarzystwa Rękodzielników Polskich „Gwiazda” i wybór sześciu członków wydziału oraz czterech członków komisji rewizyjnej. Tego dnia koło dramatyczne amatorów „Gwiazdy” wystawiło krotoczwilę „Ciotka Karola”.

03.25. – Czerniowce, sala Towarzystwa Muzycznego: Koncert na dochód Bursy Katolickiej im. abpa Issakowicza z udziałem artystów lwowskich, pianistki Heleny Ottawowej i skrzypka Wacława Kochańskiego. Koncert

03.21. – Cernăuți: A avut loc adunarea generală a membrilor Societății Universitarilor Polonezi „Ognisko”. A fost aleasă conducerea pe perioada de vară (studentul la filosofie Józef Czownicki – președinte, Dionizy Kozłowski – vicepreședinte).

03.21. – Solonețu Nou, consiliul comunei: Primarul Józef Wawrycz și consilierii (Jakub Balak, Jan Budasz, Jan Dejszczuk, Jerzy Koman, Michał Majak, Andrzej Markulak, Jakub Polaczek, Maciej Staszkwian, Jan Szuk, Jerzy Wawrycz și Andrzej Zielonka), într-o scrisoare deschisă, l-au rugat pe președintele lor de onoare dr. Stanisław Kwiatkowski să accepte propunerea de a obține mandatul de deputat în apropiatele alegeri pentru Seimul bucovinean. Semnată de primar și toți consilierii „Scrisoarea deschisă către dl. președinte dr. Stan. Kwiatkowski” a fost tipărită în nr. 22 al „Gazetei Polone” de joi 16 martie.

03.22. – Davideni Zrąb, Societatea Polonă de Lectură: Într-o scrisoare semnată de treisprezece, locuitorii de aici informează că toți polonezii solidar vor vota pe dr. Stanisław Kwiatkowski ca și candidat al lor pentru deputat în Seimul bucovinean.

03.24. – Cernăuți: A avut loc prima ședință a proaspăt alesului Consiliu Orașenesc. A fost ales președintele baronul Feliks Fürth și doi vicepreședinți (I – dr. Salo Weisselberger, II – Jerzy Wojtko).

03.25. – Boian, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: A avut loc adunarea generală anuală a membrilor Societății. După darea de seamă și discuții, s-a stabilit necesitatea de a crește numărul de membri și veniturile pentru a face față cheltuielilor care abia ajungeau să acopere costurile localului. La propunerea conducerii prin secretarul Biedrzycki, adunarea a hotărât să dea titlul de membru de onoare parohului din Boian – pr. canonic Jakub Cwynarski „ca o recunoaștere a uriașelor sale merite pe care le-a dovedit prin îndelungata sa activitate în folosul polonezilor bucovineni în general, și în folosul Societății noastre în special. Muncind de peste 30 de ani în parohia noastră, a dovedit multă bunăvoință față de Societate, a vegheat mereu ca spiritul polonez să nu slăbească în parohie. De la întemeierea Societății pr. canonic ne abonează la două publicații: »Gazeta Niedzielnă« și »W Obronie Prawdy«. De asemenea, a dăruit bibliotecii aprox. 50 de cărți”. La sfârșit, membrii au ales noua conducere (Wirg. Flukasiewicz – președinte, Józef Krzyszczuk – vicepreședinte).

03.25. – Cernăuți: Adunarea generală a membrilor Asociației Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” și alegerea a șase membri ai conducerii precum și a patru membri ai comisiei de revizie. În aceeași zi, activul cerc dramatic al amatorilor Asociației a prezentat farsa „Mătușa Karola”.

03.25. – Cernăuți, sala Societății de Muzică: Concert în beneficiul Internatului Catolic „Arh. Issakowicz” cu participarea artiștilor din Lvov, a pianistei Helena Ottawowa și a violonistului Wacław Kochański.

przygotowało grono pań pod przewodnictwem Zofii Merzowiczowej i przyniósł on Bursie ok. 800 k czystego zysku.

03.25. – Piotrowce, dom Paliczków: Odbył się wiec wyborczy miejscowych i okolicznych Polaków z udziałem ks. kan. Jana Mościckiego, prezesa Polskiej Organizacji Powiatowej w Stróżeniu Tytusa Czerkawskiego, nauczyciela w Dawidach Zrębie Aleksandra Mielnika i czerniowieckiego delegata Rudolfa Janiszewskiego. Omówiono niekorzystne położenie Polaków i potrzebę zmiany na lepsze przy pomocy takich polskich działaczy jak: ks. kan J. Mościcki, T. Czerkawski, minister dr St. Głabiński i dr St. Kwiatkowski. Zgromadzeni uchwalili głosować wyłącznie na kandydatów zgłoszonych przez bukowińskie Koło Polskie, tj. na dr. Głabińskiego i dr. Kwiatkowskiego. Na zakończenie śpiewał zorganizowany przez A. Mielnika chór Kółka Dziewcząt Polskich z Baniłowa n/Seretem, deklamowano wiersze i przemawiano, wreszcie znany z gościnności prezes Czytelni Polskiej Paliczka wraz z małżonką uraczyli swych gości sutą wieczerzą.

03.26. – Bojan, Czytelnia Polska TSL: Przybyli dwaj delegaci czerniowieckiego „Ogniska”, prezes Czownicki i Dutkowski, aby rozocząć nowy cykl odczytów popularnych. Ten drugi wygłosił półtoragodzinną prelekcję „O potrzebie oświaty” wszystkich warstw społeczeństwa, zyskując wdzięczność bardzo licznych słuchaczy.

03.26. – Milijów, Czytelnia Polska TSL: Pod przewodnictwem prezesa Czytelni Stanisława Bohosiewicza odbyło się zebranie wyborców polskich, którzy po omówieniu wyborów przez delegata czerniowieckiego Rudolfa Janiszewskiego jednogłośnie opowiedzieli się za wyborem dr. St. Kwiatkowskiego na posła do Sejmu bukowińskiego.

03.26. – Wyźnica, Czytelnia Polska TSL: Pod przewodnictwem prezesa Czytelni Tułeckiego odbyło się zgromadzenie przedwyborcze Polaków, którzy po przemówieniu wprowadzającym czerniowieckiego delegata Rudolfa Janiszewskiego uchwalili jednogłośnie głosować 2 kwietnia na dr. St. Kwiatkowskiego, a 28 kwietnia na dr. St. Głabińskiego.

03.26. – Seret, Czytelnia Polska: Amatorskie kółko dramatyczne wystawiło jednoaktówkę Władysława Ludwika Anczyca „Chłopi arystokraci” w reżyserii Malikiewicz w szczelnie wypełnionej widzami sali. Przy okazji udanego przedstawienia z inicjatywy prezesa Czytelni L. Dihma zebrano dobrowolne datki na budowę własnego Domu Polskiego.

03.31. – Frasin, Czytelnia Polska: Prezes Piotr Mizunka i wiceprezes Czytelni Polskiej Józef Grucy zwołali pracowników tartaku i miejscowych rodaków na przedwyborcze zebranie, na którym postanowiono zgodnie głosować na dr. St. Kwiatkowskiego jako kandydata zgłoszonego na posła ludowego przez bukowińskie Koło Polskie

Concertul a fost pregătit de un grup de doamne condus de Zofia Merzowiczowa și a adus Internatului un venit net de aprox. 800 c.

03.25. – Pătrăuți, casa familiei Paliczka: A avut loc reuniunea electorală a polonezilor din Pătrăuți și împrejurimi cu participarea pr. canonic Jan Mościcki, a președintelui Organizației Poloneze a Ținutului Storjineț Tytus Czerkawski, a lui Aleksander Mielnik – învățător în Davideni Zrăb și a delegatului din Cernăuți – Rudolf Janiszewski. S-a discutat situația nefavorabilă a polonezilor și nevoia de schimbare în bine cu ajutorul unor militanți polonezi ca pr. canonic J. Mościcki, T. Czerkawski, ministrul dr. Stanisław Głabiński și dr. Stanisław Kwiatkowski. Cei prezenți au decis să îi voteze pe candidații propuși de Cercul Polonez bucovinean – dr. Głabiński și dr. Kwiatkowski. În încheiere a cântat corul Cercului Fetelor Poloneze din Bănila pe Siret organizat de A. Mielnik, s-au recitat poezii și s-au rostit discursuri. În final, Paliczka – președintele Societății Polone de Lectură, cunoscut pentru ospitalitate, împreună cu soția au oferit oaspeților o cină copioasă.

03.26. – Boian, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: Au sosit doi delegați ai Societății „Ognisko” din Cernăuți – președintele Czownicki și Dutkowski pentru a inaugura noul ciclu de conferințe populare. Cel de al doilea a prezentat, timp de o oră și jumătate, prelegerea „Despre necesitatea învățământului în toate straturile societății”, câștigând recunoștința numeroșilor ascultători.

03.26. – Milijów, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: Sub conducerea președintelui Societății Stanisław Bohosiewicz a avut loc adunarea alegătorilor polonezi care, după discutarea alegerilor de către delegatul din Cernăuți Rudolf Janiszewski, s-au declarat în unanimitate pentru alegerea dr. Stanisław Kwiatkowski ca deputat în Seimul bucovinean.

03.26. – Vijnița, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: Sub conducerea președintelui Societății Tułeckii a avut loc adunarea preelectorală a polonezilor care, după cuvântul introductiv al delegatului din Cernăuți Rudolf Janiszewski, au decis în unanimitate să îl voteze la 2 aprilie pe dr. Stanisław Kwiatkowski, iar pe 28 aprilie pe dr. Stanisław Głabiński.

03.26. – Siret, Societatea Polonă de Lectură: Cercul dramatic de amatori a prezentat piesa într-un act „Țărani aristocrați” de Władysław Ludwik Anczyca în regia lui Malikiewicz, într-o sală arhiplină. Cu prilejul reușitei reprezentații, din inițiativa președintelui Societății I. Dihm, s-a făcut chetă pentru construirea Casei Polone proprii.

03.31. – Frasin, Societatea Polonă de Lectură: președintele Piotr Mizunka și vicepreședintele Societății Józef Grucy au convocat muncitorii de la gater și compatrioții din localitate la o adunare preelectorală la care s-a decis de comun acord să fie votat dr. Stanisław Kwiatkowski ca și candidat pentru deputat popular propus de Cercul Polonez bucovinean.

**PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA**

**FRUMOASĂ ESTE TOATĂ
POLONIA NOASTRĂ**

TORUŃ NA EUROPEJSKIM SZLAKU GOTYKU CEGLANEGO

O tym, że Toruń jest miastem Kopernika wiedzą prawie wszyscy, ale nie wszyscy wiedzą, że Toruń pod względem zabytków plasuje się na czołowym miejscu w północnej Europie. Miasto to szczyci się zachowanym niemal bez zmian XIII-wiecznym układem urbanistycznym starówki, będącym jednym z najcenniejszych zespołów zabytkowych w Polsce. Na tym obszarze znajduje się ponad 1000 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Zespół staromiejski Torunia został w 1997 r. wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Wiele z tych obiektów znajduje się również na liście Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego.

Trasa naszego szlaku rozpoczyna się w centralnym punkcie Starego Miasta. Najważniejszym obiektem jest tu Ratusz Staromiejski, należący do najwybitniejszych dzieł europejskiej monumentalnej architektury mieszczkańskiej. W Ratuszu wielokrotnie gościli liczni monarchowie, poczynając od Kazimierza Jagiellończyka, który w 1454 r. przyjął tutaj hołd wierności rycerstwa i miast Ziemi Chełmińskiej. Obecnie w Ratuszu znajduje się Muzeum Okręgowe.

Nad Rynkiem i całą północną częścią Starego Miasta króluje potężna bryła zbudowanego w 1343 r. kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, będącego jednym z trzech największych kościołów gotyckich w północnej Polsce. Wewnątrz znajdują się niezwykle cenne malowidła ściennie z końca XIV w., stalle z I połowy XV w., największa w Polsce XIV-wieczna rzeźba Chrystusa w grobie, a także mauzoleum Anny Wazówny, siostry króla Zygmunta III. Obok kościoła znajduje się kamieniczka z 1370 r., jeden z najstarszych domów gotyckich Torunia.

Zmierzając do bazyliki świętych Janów mijamy Basztę Monstrancja, będącą jedyną w Toruniu basztą ośmioboczną, wchodzimy w ulicę Szeroką, najbardziej reprezentacyjną ulicę toruńskiej Starówki, ozdobioną herbami miast, które wraz z Toruniem należały w średniowieczu do Hanzy – związku miast handlowych północnej Europy. Bazylika archikatedralna św. Jana Chrzyciela i św. Jana Ewangelisty należy do największych kościołów północnej Polski. Została zbudowana etapami w XIII i XIV w. Wnętrze kościoła zdobią liczne dzieła gotyckiego malarstwa i rzeźby, a zawieszony na wieży dzwon „Tuba Dei” (Głos Boga) z 1500 r. jest drugim co do wielkości (po dzwonie Zygmunta) i największym gotyckim dzwonem w Polsce.

TORUŃ PE TRASEUL EUROPEAN AL GOTICULUI DE CARAMIDA

Aproape toți știu că Toruń este orașul lui Kopernik, dar nu toți știu că Toruń, în privința monumentelor, se plasează pe un loc de frunte în Europa de Nord. Orașul acesta se mândrește cu păstrarea, aproape fără schimbări, a sistemului urbanistic al Orașului Vechi datând din secolul al XIII-lea, care este unul din cele mai valoroase complexe de monumente din Polonia. În perimetrul acesta se află mai mult de o mie de obiective trecute în registrul monumentelor. Complexul Orașului Vechi a fost înscris în anul 1997 pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. Multe dintre aceste obiective se află, de asemenea, și pe lista Traseului European al Goticultui de Cărămidă.

Traseul itinerarului nostru începe în punctul central al Orașului Vechi. Cel mai important obiectiv este aici Primăria Orașului Vechi, aparținând celor mai remarcabile opere europene ale arhitecturii monumentale. În Primărie, de multe ori, au găzduit numeroși monarhi, începând cu Kazimierz Jagiellończyk care în 1454 a primit aici omagiul de credință al cavalerimii și al orașelor Regiunii Chełmno. În prezent, în Primărie se află Muzeul Regional.

Piața și partea de nord a Orașului Vechi sunt dominate de impunătoarea siluetă a bisericii Adormirii Maicii Domnului, construită în anul 1343, una din cele mai mari trei biserici gotice din Polonia de nord. În interior se află valoroase picturi murale de la sfârșitul secolului al XIV-lea, strane din prima parte a secolului al XV-lea, sculptura lui Cristos în mormânt, din secolul al XIV-lea, cea mai mare în Polonia, precum și mauzoleul Annei Wazówna, sora regelui Zygmunt al III-lea. Lângă biserică se află o clădire din anul 1370, una din cele mai vechi case gotice din Toruń.

Indreptându-ne spre bazilica Sfinților Ioan, lăsăm în urmă Turnul Monstrancja, unicul turn octogonal din Toruń, intrăm în strada Szeroka, cea mai reprezentativă stradă a Orașului Vechi, împodobită cu blazoanele orașelor care împreună cu Toruń aparțineau în evul mediu Hanzei – organizația orașelor comerciale ale Europei de Nord. Bazilica arhikatedrală Sf. Ioan Botezătorul și Sf. Ioan Evanghelistul este cea mai mare biserică din Polonia de nord. A fost construită în etape, în secolele XIII și XIV. Interiorul bisericii este împodobit cu multe opere gotice de pictură și sculptură, iar clopotul din turnul bisericii „Tuba Dei” (Glasul Domnului) din anul 1500 este al doilea ca mărime (după clopotul Zygmunt) și cel mai mare clopot gotic din Polonia.

Będąc w Toruniu szukamy śladów związanych z naszym wielkim astronomem. Od bazyliki św. Janów w kierunku zachodnim prowadzi ulica Mikołaja Kopernika, przy której uczony przyszedł na świat w 1473 r. Pod numerami 15 i 17 znajdują się dwie połączone kamienice gotyckie, które niegdyś należały do rodziny astronoma, a dzisiaj mieszczą muzeum poświęcone najslawniejszemu mieszkańcowi Torunia.

Na zakończenie warto nadmienić, iż z kościoła św. Jakuba w 1703 r. zostały skradzione przez Szwedów dwa gotyckie dzwony. Jeden z nich, zwany Thornan, znajduje się obecnie w katedrze w Uppsali i jest największym dzwonem Szwecji.

Nie sposób opisać wszystkie gotyckie zabytki Torunia. Mury obronne, kilka bram, baszty, krzywa wieża i wiele wspaniałych kamieniczek. Odwiedzając Polskę nie można pominąć tej perły polskiego gotyku.

Barbara Breabăn

Aflându-ne la Toruń, să căutăm urmele celui mai mare astronom polonez. De la bazilica Sf. Ioan spre vest duce strada Mikołaj Kopernik unde, în anul 1473, a venit pe lume marele savant. La numerele 15 și 17 se află două clădiri gotice legate, care cândva aparțineau familiei astronomului, iar astăzi găzduiesc muzeul dedicat celui mai renumit locuitor al orașului Toruń.

În încheiere, merită de subliniat că din biserica Sf. Iacob, în anul 1703, au fost furate de către suedezi două clopote gotice. Unul din ele, numit Thornam, se află în prezent în catedrala din Uppsala și este cel mai mare clopot din Suedia.

Nu e posibil a descrie toate monumentele gotice din Toruń. Ziduri de apărare, câteva porți, bastioane, turnul strâmb și multe clădiri splendide. Vizitând Polonia nu se poate omite această perlă a goticului polonez.

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

www.dompolski.ro

redactia_polonus@yahoo.com

ISSN 1223-4192

Redagowany przez/Redactat de:

Redactor naczelny:

Stanisława Jakimowska

Kazimierz Longier

– redaktor techniczny

Barbara Breabăn

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Iwona Olszewska

Pismo wydane dzięki pomocy

*Departamentu Relacji
Międzyetnicznych.*

Revistă editată cu sprijinul

*Departamentului pentru
Relații Interetnice.*

Tipografia:

Pismo dofinansowane ze środków Senatu RP dzięki pomocy

Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie

Zdjęcia na okładkach: dreamstime.com

